

LO CATALANISTA

Setmanari defensor dels interessos morals y materials de Catalunya

La correspondencia al Director.—Los originals no 's tornan

DIRECCIÓ, REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ

Carrer de las Tres-Creus, n.º 9

SABADELL

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Sabadell	2 rals al mes.
Fora	8 " trimestre.
Un número sol.	1 "

Anuncis á preus convencionals.

Biblioteca de LO CATALANISTA

APLECH DE POESÍAS

publicadas en aquest periódich

EN LO PRIMER ANY DE SA FUNDACIÓ

Forma un volúm en octáu de 170 planas y conté composicions dels següents autors:

Agnés Armengol de Badía, Dolors Moncerdá de Maciá, Joaquim Ayné y Rabell, Bonaventura Bassegoda, A. Bori y Fontestá, Víctor Brossa y Sangerman, Joaquim Cabot y Rovira, Joseph Calonge, Anton de P. Capmany, Jaume Collell, J. Cortils y Vieta, Modest Durán y Folguera, Joan Freixa y Cos, J. Got y Anguera, Angel Guimerá, Francesch Mathou, E. Moliné y Brasés, Jaume Novellas de Molins, Joan Pons y Massaveu, J. Puig y Cassanyas, Manel Ribot y Serra, J. Riera y Bertran, Rafel Sales, Pau Sans y Guitart Eduart Toda, Jascinto Torres y Reyató, Jascinto Verdaguer y Jaume Vinyals y Monclús.

Preu: UNA PESSETA

Pera 'ls suscriptors: DOS RALS

Estará de venda á Sabadell en lo Centre de Suscripcions de Llorens Lladó, Sant Pau, número 4, y en la Imprempta d'aquest periódich, Capmany, número 18.

L' ARTISTA DE LA PARAULA

Y be ¿qué? ¡Ja ha parlat!

Lo temps no ha disminuït en res aquella brillant oratoria, ni aquella imaginació prodigiosa, ni aquell llenguatge castís, ni aquella fastuosa vestimenta retòrica.

Castelar segueix essent lo primer *garlador* del mon.

Artista de la paraula, ningú 'l guanya en combinacions eufòniques y en melódicas aspiracions. De la parla de Castella n' ha sondejat tots los secrets pasmosos y sorprés totas las modulacions rítmicas. Per meravellós instint ó per sentiment artístich portat á la perfecció, n' ha fet de l' oratoria no un dó, sinó una magia en la qual no hi ha metàfora que no sia enlluernadora, ni hipérbole que no domini l' esperit, ni período que no sospengui l' ànim entre delitosos giros y frasseig grandiloqüentíssim.

Tot es apoteosich en los discursos de 'n Castelar: tot forma, tot art. Gran dialectich no superát per ningú l' artista sens igual de la paraula es un mitjà artífice de las ideas.

Te del orador totas las condicions... externas. La dicció perfectíssima, l' ademan correcte, la veu robusta, clar y melódich lo llenguatge, la transfiguració sublim. Pero res mes. No busquéu detrás d' aquella eloqüencia prestigiosa lo misteri insondable de la idea, ni aquells párrafos ardents y apassionats lo foch etern del esperit, ni en aquells períodos afiligranats lo *quid divinum* amagat que lográ inspirarlos... Com los idols de l' India que al primer escalf del sol ressonan vibrant en tons misteriosos, com instrument del que arranca 'l músich inacabables melodías, lo mes grant dels oradors moderns está... fofo.

La fé que inspira no la trobarém en aquell qui renegá de ideals y elevá la rectificació á dogma de partit. La conseqüència que enalteix, ni la trobarém en quí ha fet de la República bellugadissa brújula, qual nort tan abiat se troba en utopías sagnantas de federalismes exagerats, com en benevolencias trahidoras y grossers servilismes. La llealtat, la bona fé que enalteix no pot estar en que feu de un discurs de quatre horas la estratègia del 3 de Janer y la invocació á la espasa de Pavia. L' arrepentiment que purifica no pot estar en qui converteix lo "jo

lo molt que aquell te de sincer. La abnegació que realsa, lo sacrifici que admira, la dignitat que rebutja, la humilitat que s' amaga, l' exemple que guíja, tot lo que en desconegets ímpetus y en internes ánsias porta l' ànima als llavis y fa de la eloqüència quadrant fixo de ideals puríssims y de millors mons, no está en qui ha fet de cada época de sa vida una negació del passat y una equació del pervindre, qual X, s' ha resolt per medi d' un nou perjuri.

Aquest es l' home que va parlar, si parlar es coordinar ab la fantasia y la retórica frasses y periodos brillants, mes que ideas profundas y transcendentals pensaments. Orador de qui pot dirse que transforma conceptes en paraulas y no frasses en conceptes. Polítich de qui pot assegurar-se que fa del Poder un idealisme y de la oposició una comoditat. Demócrata que barata la revolució, per la evolució, porque la forma arriscada de la primera es l' Aventino ab sas miserias, y es mes aficionat al afrodíach combinat de la adulació y del valiment que la segona li ofereix. Home que disposa de *prossélits*, porque la fascinació subjuga: de *partidaris* porque lo desconegut atrau: de *adoradors* porque la soperbia es l' ídol dels enganyats: de *correligionaris* porque la memoria es un bagatge pera 'ls ilusos y 'ls egoistas.

¡Quín discurs 'l de 'n Castelar! Tot lo funest tingué en boca d' ell himnes de panegirista, tot lo patriótich apóstrofes, tot lo utópich apasionadas remembransas y tot lo práctic reserves paregudas á la oposició. De la revolució de Setembre no 'n reivindicava l' ampli esperit que obri portas tancadas ni enderrocá murallas infranquejables, que senyalá ab sublimes expansions novas vías al dret y amples horitzons á la conciencia pública; sino la famosa base 5.ª, pacte de la fam, mestrat de miseria que ha aventat la patria sisquera, á tota Espanya recort trist, y aquí atrevit insult pera 'l qual l' idolatria no ha tingut lo rubor del silenci, sino la desvergonya del aplauso.

Sía en bona ó en mala hora lliurecambista 'l senyor Castelar y digan si aixís li plau aplaudintlo los que troban deficientes en altres sa accentuació proteccionista y sas protestas en favor del treball nacional; pero no fagi caure, ab generalisacions falsas y ab síntesis absurdas, sobre tot á una época la taca d' un qual calificatiu, qual victoria fou conjura d' alguns xerrayres y triomf d' uns quants sobre l' estupor pecador,, en "credo,, no tant per lo que aquest te de sublim quan per

general del pays. ¿Qué te de comú 1868 ab la base 5.ª si no es mitja dotsena de noms funestos?

Es veritat que no han de agrahirli al senyor Castelar son concurs los partidaris del lliurecambi. S' ha declarat lo célebre orador lliurecambista del *demá*, especie de *possibilista económic*, tant inclinat á ser no res en proteccionisme com en llibertat comercial. De la economía política, com del federalisme en altre temps, y com de la república mes tart, n' ha fet lo *defensor del senyor Sagasta* un joch de paraulas, cosa visiblement secundaria mentres no pugui resoldres en un acta electoral pera ell ó pera 'ls seus.

¡Un acta electoral! En la doctrina del evolucionisme, especie de *selecció política* inventada per la democracia del senyor Castelar y hábilment *explotada* pel jefe de la fússió, l' acta electoral ho es tot. Res importa que eixa acta la suscriga 'l caciquisme, ni que la refrendi 'l favor. ¡Ser ó no ser... diputat! Si á cambi d' aixó es necessari convertir-se en guardia pretoriana d' enemigas institucions, en fré dels propis impulsos ó en adversari decidit d' aspiracions comuns. ¿Qué importa? La evolució exigeix aquestos sacrificis... y altres majors.

Algu ha imposat en lo senyor Castelar propòsits de Maquiavelo ab sas cortesanas benevolencias. Al sentirlo, recordárem tal suposició entre mentals ironias. ¡Maquiavelo Castelar! Lo polítich florentí deu sentir-se ofés de tal comparansa. A quí torná l' espay d' una nit de furibundo federal en unitari acomodaticí; á quí no interessan sollicituts de conseqüencias; al republicá dúctil; al oportunista d' impressió; al que fa del instant, l' ideal present y enclou lo *demá* entre las boyras de la conveniencia; á aquest, tot se li pot demanar, tot, menos l' alt concepte polítich, l' objectiu clar y l' ideal definit que per tortuosas vías pero ab pas segur, ab amagada intenció pero ab certesa vista, ab persistent anhel y may ab volubilitat continua, preconisaba 'l filósof de Florencia.

(Del *Diario Mercantil*, de Barcelona.)

Las eminencias segons alguns y los autors de la gran farsa segons nosaltres, han vingut á nostra terra conquistada ab lo mateix ayre ab que 'ls Cónsuls Romans degueren entrar en las provincias, qual jurisdicció lo dret del mes fort los conferia; ab pas desigual los hem vist desfilar un á un devant lo grandíós espec-

tacle de la Exposició Universal, y be podém dir que mentres á nosaltres nos donava pena veurels traspassar l' arch d' entrada á la mateixa que apareixia allavors engrandirse prenent midas balderas pera personatjes tant petits, en son rostre, apareixia la satisfactoria presumpció del que imagina ser aixecadas tal munt de maravellas y tals fàbricas grandiosas, per aquell estol de partidaris, adoradors fanátichs de sas doctrinas, que darrera 'l cotxe de cada un d' ells se mostrava ab sas aclamacions prou propici á rendirli 'l tribut *d' amo y senyor*.

¡Be poden estarne satisfets los respectius correligionaris! ¡Tots ells y tots los seus ídols, han fet las tant esperadas é *importantíssimas* declaracions!

Deixém enllá què 'ls de 'n Sagasta s' espolsin de demunt seu las xurriacadas dels conservadors; miremos de lluny los d' en Cánovas pelant la gran *castanya* rebuda del seu capítost en lo saló del Café-Restant y trayent bilis per la xiulada de Saragossa, y ficsemos en l' últim cap de brot que ha vingut á redimirnos; ¡pás al ilustre estadista y eminent orador D. Emili Castelar!

Si; óbrinli pas y preparínse á escoltar de sa paraula los productes d' una fantasia oriental, en son discurs carregat d' arrebadoras imatges, de giros quasi rebuscats, d' hipérboles ben trobadas, d' utopias ben vestidas, d' ideas perfumadas.

Mes ¡ay! deixemlo que prepari al auditori ab un sentimental exordi, perque Castelar, cal confessarho, ha sigut y es encare un verdader orador; deixemlo que fomenti la unitat de la patria que tant adora ab noms com los *García* de Galicia, los *Cides* de Valencia y los *Berengueres* de Catalunya y altres, capassos de malehirla desde 'l sepulcre si haguessin pogut sentir aquest párrafo que tants aplausos y frenéticas aclamacions va despertar; deixemlo que ab lo major cinisme nos recordi la seva edat revolucionaria pera fernos ressaltar la en que 's troba avuy, *edat madura* com ell l' anomena, y després de fer manifesta la seva trassa en disfressarho tot tenint prou manya pera justificar devant la ceguera dels seus correligionaris, la per ell tant decantada com cómoda *evolució* y escoltemlo en lo que mes pot interessarnos durant lo seu florit si kilométrich discurs.

Tres qüestions importantíssimas, la qüestió económic, la militar y la política va posar á contribució pera donar fondo al seu discurs y heus aquí com en las duas últimas no cal dir lo que per ell son novas teorías desde que va veures obligat á renegar dels seus ideals y végis com sols en rahons de conveniencia particular las funda, quan al parlar de la soberanía nacional, sembla dalirse per aquella en que 'l *rey pot ser enemich dels seus ministres*, arribant aixís á *ser ministre del rey d' Italia un valent soldat de 'n Garibaldi, com Crispi; ministre del rey de Bèlgica un home que va amenassarlo ab la fi de Lluís XVI, etc. etc.*, y en fi *ministres de una monarquia fins republicans convensuts*. Com si diguessim, una soberanía nacional que li permetés ser ministre de Alfonso XIII á... 'n Castelar mateix, per exemple. Vetaquí 'l *Pot de la confitura*.

Respecte á la qüestió económic, ben clar va dirho: ell no es del *partit lliure-cambista*, es de la *escola* que professa aquestas idees. Ingeniosa manera de po-

guer l'ensar desde la *escola*, lo llamp de sas iras al *partit*, al dir que 'l tractat d' Alemanya es lo tractat característich de la restauració. Lo senyor Castelar que troba ridícul fomenyar una agrupació política en aquesta qüestió econòmica, ab tals paraulas li concedeix prou importància pera tirar-la á terra, ja que indirectament l' ataca com á signe característich d' una constitució. Aixó sí, també fem constar que la República 's caracterisá ab la funesta 5.ª ¡Quinas recomanacions!

Nosaltres al veurer lo lliurecambisme del Sr. Castelar, respectant tant *eminentes* opinions nos creyém sols obligats á recordar als seus correligionaris la célebre *fugida d' estudi del diputat per Barcelona*, quan lo tractat de Fransa, y á llegirlos especialment á aquells que de la industria mengin, lo párrafo del discurs que 'ns ocupa, en lo qual demostra la facilitat ab que pot sostenirse aquella per medi de la *perseverancia en lo treball y l' hábit d' estalviar la moralitat en la vida pública y privada y las virtuts increïbles del obrer catalá*. Essent aquestas las condicions que distingeixen y han distingit sempre la terra catalana ¿com han de traduhirse aquellas paraulas? Es evident que ni ab tals elements l' estat d' avuy es deplorable, sense l' ingerencia d' altres de mes potencia, l' estat que 'ns promet lo gran orador es la *perseverancia en la miseria, l' hábit de no menjar, la moralitat en la vida pública pera aplaudirlo y en la privada pera mantenirlo*; en quan á las *virtuts increïbles*, podrém reservarlas pera quan imperi lo sufragi universal.

¡Y dintre Catalunya encara hi ha mans pera aplaudirlo!

¡Ni han pera 'n Cánovas y en Sagasta...!

SECCIÓ POLÍTICA

Lo celeberrim jefe possibilista don Emili Castelar, ha decidit no visitarnos.

¡Quina desgracia pera Sabadell!

Pensá que á horas d' are hauríam fet recrear nostres oïdos ab las incomparables frasses vuydas de sentit práctic del *coloso de la tribuna*.

¡Qué hi farém!

Potser Castelar haurá dit al comité possibilista de Sabadell:

Un altre dia germans.

Referent á la no vinguda del amo y senyor dels possibilistas, corren veus molt contradictorias.

Hi ha qui diu que no vé per por de fer un fiasco.

Altres creuen que es per no haver de declarar-se proteccionista.

Nosaltres no creyém pas que siga cap de aquestas dos cosas.

Perque un fiasco, un home de la seva talla no es capás de ferlo, s' enten tractantse de dirigirnos la paraula.

Y en quant á lo altre ja sab que aquí 'l coneixém de sobras y no esperém pas d' ell la salvació de la industria.

Lo que en nostre concepte l' ha impossibilitat de venir no es altre cosa que 'l disgust que li ha causat al veurer que sos correligionaris l' anunciavan per las cantonadas.

Castelar podrà tenir tota classe de defectes pero com tota persona humana, té una bona dossis d' amor propi.

Y francament no ha de satisferlo gens ni mica que 'l comité possibilista de Sabadell 'l tracti com á una companyia cómica, ó com un saltimbanqui de circo equestre.

Ab mes motiu, haventhi diari que altres vegadas ha fet serveys als possibilistas d' aquesta ciutat y que lo mateix hauria fet en aquesta ocasió tractantse del *eminente estadista D. Emilio Castelar*.

Nostre estimat colega la *Revista de Sabadell*, ha donat la callada per resposta á la pregunta que li feyam en l' últim número de LO CATALANISTA.

Com no podém suposar que l' apreciable colega vullga posarse, respecte á cortesia, al mateix nivell dels que apedregarèn á Cánovas en Zaragoza, es de creurer que 'l seu silenci equival á una rectificació.

Consti per lo tant que lo Gremi de Fabricants de Sabadell no va anar á saludar al Sr. Cánovas á Barcelona y que lo dit per la *Revista* va ser completament inexacte.

Ho sentim per la serietat del apreciable colega y ho celebrém pel bon nom del Gremi.

Don Emili Castelar ha parlat ja á sos correligionaris de Barcelona y com era de suposar, en lo referent á la qüestió econòmica, avuy dia la mes palpitant, ha desenganyat per complert als que d' ell esperavan declaracions proteccionistas y patrióticas.

Ben clar ho va dirho.

Ell es lliurecambista y ho es ab tota la forsa *de las suas conviccions*.

Encara mes.

Va dir que una de las cosas mes gloriosas de la revolució de Setembre era lo restabliment de la base quinta.

¡Aprieta; quin modo de desbarrar!

Sort que 'n Castelar no 's trobava á Zaragoza sino ja había begut oli.

Lo senyor Cánovas en tots sos discursos econòmichs d' última hora ha vingut á suposar que l' agricultura y la industria están desunidas y que aquesta no té mes mercat que 'l nacional.

Quantas barbaritats en boca d' un *eminente estadista*.

Cónstili senyor Cánovas que la agricultura y la industria están ben unidas y que si algun dia estavan en pugna, gracias podém dar als polítichs com vosté que afalagaren als pagesos prometenlosi *l' oro y 'l moro* per arruinarlos á la fi junt ab los industrials de Catalunya.

Y en quant á si l' industria no té altre mercat que 'l nacional, no es vosté qui ho ha de dir, que no hi enten pilota, sino 'ls industrials catalans qu' exportan avuy dia casi á tot lo mon.

Si portessin lo timó del Estat homes práctichs y que tinguessin per perdre, d' altre manera parlarian y d' altre modo aniriam, pero avuy dia gracias á la poteció dels que com vosté manganejan lo poder, no contents d' havertnos arruinat que encare 'ns diuen burros y tontos.

Mes no s' espanti, ja vindrá l' hora de acabar ab tanta farsa y com mes mal nos faigin mes prompte fora arribada.

Hi ha un ditxo castellá que encare que vulgarment ho diu ab tota propietat:

A cada puerco le llega su San Martín.

Lo *Diario de Barcelona* està fora de tino per la rebuda que li feren a n' en Cánovas a Saragossa.

Y encarantse ab los *milers* de aragonesos que l'escandalisaren, los califica fins de *pillets* y de *lladres*.

¿Qué s' ha fet aquella *sensatés* del colega?

¿Y aquella *independencia* de ideals polítichs?

Per aixó ja 'ns ho expliquém tot.

En quant á la *sensatés*, com que 'l *Diario* 'n necessita tanta pera no rrelliscar de sas alturas olímpicas y rebaixarse á discutir ab cap altre publicació per formal que siga y per sérias que presenti sos rahonaments, vetaquí que ara la ha gastada ja tota sa *prudencia*, y no li 'n queda ni un brí pera contenir sas indecorosas rabetas.

Respecte á la *independencia* de sos ideals, com que en Cánovas mateix 's *digná* visitar al senyor Mayné Flaquer en sa propia casa y expressarli 'l testimoni de sa *consideració* mes distingida, naturalment las relacions s' han intimat entre abdós prohoms y... s' han *suavisat diferencias*.

Pero, siga com siga, nosaltres lo que estranyém es, no la actitud del *Diario de Barcelona*, sino la *bona fé* ó la *inocencia* de sos enlluernats admiradors.

¡Ah! si un periódich qualsevol, *La Dinastia* mateixa per exemple, hagués dit que 'ls que xiularen á son gefe son *pillets* y *lladres*, tota la opinió ho haguera anatematizat y tingut per estúpit.

Pero dihentho qui ho diu, està ben aplicat.

Llástima de caràcters degenerats.

Ya diuhen be, que cada poble té 'ls governs que 's mereix.

En nostre concepte, los manifestants de Saragossa no eran ni *pillets*, ni *lladres*. Aixó ho considerém un contraproduhent insult que rebaixa á qui l' usa.

Nosaltres veyém en los *milers* de manifestants aragonesos ciutadans supinament indignats de la forsa que 'ls polítichs están desempenyant á costa del pays.

Podían ser *desertosos*, donchs no reberen be á un *foraster*, segons los unitaristas á Espanya sols hi han espanyols y per lo tant ningun espanyol es foraster dintre de Espanya.)

Podían demostrarse *egoistas*, donchs atacaren á qui no volgué ni vol defensar los que creuhen sos sagrats interessos.

Podían ser fins *bárbaros*, donchs no sapigueren tancar sa actitud en rahonables límits.

Pero res mes.

Nosaltres no 'ls volém abonar.

Y menos haventse extralimitat inconsideradament en son objecte.

Lo que si volém fer constar, es que ab lo *precios* sistema de las benévolas *cortesías*, nostres vivedors s' engreixan y sos desacerts tenen major autoritat sobre 'l pays victima.

Y en cambi, si á tot arreu ahont se dirigissin aquets idols de fanch, hi trobessin una respectuosa pero manifesta acullida de desagrado, prompte caurían de sos inestables pedestals pera rodar fins á la pols.

Lo qual marcaria l' enérgich redressament d' un poble que 's desperta y voi comensar fent justícia.

Sobre las observacions que darrerament li dirigirem á la *Revista de Sabadell*, res se 'ns ha contestat.

Hi han silencis que s' han d' agraphir.
Perque demostran *delicadesa*.

De manera que la *Revista* no vol que sapigui 'l públich si 'l llorejat poeta y apreciable amich nostre, don Manel Ribot y Serra, es conservador y regionalista.
Y 's tanca en absoluta reserva.
Ha complert *discretament* ab son digníssim Director.

Y á nosaltres nos queda l' únich recurs de fer constar que ara creyém á n' aquell bon confident que 'ns participava la *evolució* del senyor Ribot y Serra.
¡Llástima de conseqüencia!

Després de tot, vagi un consell que desitjariam no ofengés al nostre company.
¿Si ell es conservador *concoensut*, perque no li dona aquest color á la *Revista de Sabadell*?

Al pa, pa y al ví, ví.

MELANGIA

¿Perqué las horas de ma alegría
ja n' han fugit?

¿perqué las penas, ánima meva
sols has sentit?

¿Perqué la vida que avants jo veyia
plena de flors
avuy contemplo seca de rosas
de mos amors?

¿Perqué no tocan aquellas horas
de mon encant?
¿perqué no tornan los temps ditxosos
en qu' era infant?

¿Perqué l' aresta de l' amargura
en mi ha fet niu?
¿perqué ma ditxa vá com las ayguas
que s' en dú 'l riu?

¿Perqué sols ploro, ploro y sofreixo
de tant dolor?
¿perqué la lluna sembla que plora
quan ploro jó?

¿Perqué no canto com ants cantava
ab goitj intern?

¿Perqué, amor meva, perque 'n deixares
tan sol y vern!

JOAQUÍM AYNE Y RABELL.

Adhessions al Missatge del Catalanisme á la Reyna Regent

Los infrascrits, vehins de la vila de Centellas, nos adherim en un tot á las manifestacions d' amor y llibertat per la terra catalana, contingudas en lo Missatge de la "Lliga de Catalunya,, á S. M. donya Maria Cristina d' Habsburg-Lorena, Reyna Regent d' Espanya, Comtesa de Barcelona.

Domingo Pou y Lladó, notari.—Joseph Vall.—Joseph Falguera, hisendat.—Joseph Ollich, propietari.—Anton Casacuberta, hisendat.—Anton Granetas y Ollich.—Joan Valldeneu y Cura.—Pere Falgueras, propietari.—Anton Amich, propietari.—Joseph Barnils, fabricant.—Jaume Font, propietari.—Salvador Rovira y Sors, propietari.—Joseph Crivillers, propietari.—Francisco Guinovart.—Anton Mascaró, propietari.—Joseph Valldeneu, propietari.—Joan Ribalta.—Andreu Bach.—Pau Claret, propietari.—Jaume Griera, propietari.—Anton Mirambell, propietari.—Joan Vallduriola, propietari.—Anton Mata, propietari.—Joseph Crivilles, propietari.—Pere Durán.—Pere Rovira, hisendat.—Pio Gener.—Joseph Pujol, hisendat.

La Escala: Ignasi Gifre, farmacéutich.—Joseph Puig y Say, professor d' Arquitectura.—Joseph Pochs, mestre d' obras.

Miralcamp: Francisco Berengué y Catalá, hisendat.—Lluís Gaya, propietari.—Anton Berengué Solsona, pagés.—Anton Berengué, propietari.—Ramon Massot y Tarragó.—Pere Sabaté, secretari.—Joan Cortada, propietari.—Bartomeu Jovelés, hisendat.

Castelló d' Ampurias: Genís Hugas, propietari.

NOVAS

La Revista de Sabadell del dia 16 del corrent, diu que ab motiu de la instalació de Administracions Subalternas de Hisenda, molts Ajuntaments han suprimit empleats de las sevas oficinas, y recomana á nostre digníssim Alcalde que fassi lo propi ab algun empleat que, segons *La Revista*, sobra en las dependencias del nostre municipi.

Sentím de veras la falta de memoria que ha demostrat tenir en aquesta ocasió l' apreciat colega local y, ab tots los datos que siguin necessaris, precís es que li recordém que quant varen instalarse en aquesta ciutat las oficinas de la Administració d' Hisenda varen ser despedits dos escribes de la Secretaria del Ajuntament per falta de feyna lo qual no pot ignorar dit periódich ja que son director don Manel Ribot y Serra, Arxiver-Bibliotecari y Cronista de Sabadell, va ser consultat en aquella fetxa per veurer si un dels dos escribes aludits podrian entretenirse en l' arxiu á fi de que no 's vegés abandonat á la miseria, á lo que va respondrer posanthi certs reparos que varen donar per resultat lo despidio definitiu del aludit escriptor, *apesur de tractarse de son company en lletras lo jove escriptor Sr. Got y Anguera.*

Precis es que recordi *La Revista* aquest dato rectificanc, per lo tant, lo suelto aludit ja que segons demana va ferse á son degut temps lo que are vol que 's fassi, á no ser que tinga marcat interés en que siga despidit algun nou escriptor que no caigui be al ull del senyor Cronista, director de *La Revista*.

Per la nostra part dirém que en la actualitat difícil sería trobar cap Ajuntament en tot Espanya, que contant ab una població de vint mil ánimas, sostingui las sevas oficina

ab *cinch escribents* com se sostenen en nostra ciutat. Aixó demostra la activitat que desplegan tant dignes empleats del Municipi; y si en pago de lo qu' han fet y de lo que fan en be de la població se 'ls hi ha de donar la cessantia per lograr una economia insignificant, perque á un periodista li donga la gana de fer certa classe d' indicacions poch pensadas y per lo tant lleugeras, consti que nosaltres estém disposats á dedicar tot l' espay que poguém per aquest assumpto y per defensarlo en lo sentit que havém exposat.

No som amichs de ficarnos en assumptos locals perque no sentan be al caràcter de la nostra humil publicació, pero no deixarém may lo camp lliure á ningú que tracti d' obrar ab lleugeresa, y si estém disposats á posar de relleu totas aquellas cosas que siga per lo que sigui tendeixin á perjudicar á un tercer, no haventhi pera ferho cap rahó poderosa.

Nostre estimat colega *La Renaixensa*:

Una de las cosas que ab mes fermesa y constancia hem sostingut sempre 'ls catalanistas, per esser un dels nostres dogmas principals, es la reivindicació del nostre idioma propi, de la dolsa al mateix temps que enérgica llengua catalana, que parlaren nostres avis, que 'ns ensenyaren nostras mares, y que desde 'l fons de l' ànima desitjém que parlin nostres fills. Per aixó no hem pogut menos de congratularnos sempre que alguna manifestació pública de las que, anys enrera, se feyan en castellá, se fan en catalá: per aixó hem enviat sempre la nostra enhorabona als que en ocasions mes ó menos solemnes, han probat que eran prou independents y prou catalans pera no voler subjectar los conceptes que surten del seu enteniment al motllo estret y forsat d' una parla mes ó menos forastera.

Mesos enrera felicitarem á un regidor del nostre Ajuntament, que en l' histórich y ple de recorts Saló de Cent, feu un brillant discurs en llengua catalana pera apoyar la idea catalana també de la Exposició Universal: en virtut de la nostra imparcialitat, debém enviar igualment la nostra felicitació al senyor bisbe d' Urgell, per haver parlat desde la trona de la Mercé, en l' idioma catalá, en las festas essencialment catalanas també de la coronació de la Verge de la Mercé, patrona de Barcelona.

No es la primera vegada que un prelat enrahona en catalá, ni molt menos, puig per fortuna lo cas es frequent, sobre tot en las demés poblacions de Catalunya: pero aquesta vegada es mes digne de menció, tant per ser Barcelona, com per la gran solemnitat que ha acompanyat á aquestas festas rēligiosas.

Está formantse y prompte será publicat un segon suplement al Catálech general oficial de la Exposició.

Los expositors que no hagin estat compresos en lo ja dit catálech, ni en lo primer suplement, podrán passar á la Secretaría del dit Certámen pera facilitar: los datos nees-saris pera dita publicació.

La revista *La Espanya Regional*, corresponent al passat Setembre, conté 'l següent important sumari:

Contestació á las observacions que don Francisco Pí y Margall ha dirigit als regionalistas; per don J. P. F.—Discurs pronunciat en lo Congrós Pedagógich, per don Ignasi Ferrer.—Constitució histórica de Catalunya, per don J. Coroleu y don J. Pella y Forgas.—Antigüetat del regionalisme espanyol, per don F. Romaní y Puigdemgola.—Cavalls y ca-

rreras entre 'ls alarbs, per don Joseph Brunet y Bellet.—Don Manuel Curros Enríquez, per don Aureli Ribalta.—Literatura espanyola no castellana ni flamenca.—O gueiteiro, poesia de don Manuel Curros Enríquez.—Bibliografia.—*El Bable*, per Muntha. *O divino saíneie*, per Curros Enríquez.—Misceláneas.—Revista de valors públichs.

Un dels sermons que han fet mes sensació en las festas relligiosas de Barcelona dedicadas á la Verge de la Mercé, fou lo del Ilm. Bisbe de Urgell, predicat en pur catalá.

En igualtat de circunstancias impresiona molt més als fidels catalans la prédica en sa llengua que en la castellana, porque 'ls hi parla més directament al cor.

Desitjariam que 'l brillan exemple presentat per l' il·lustrat Bisbe de Urgell trobés bons imitadors entre tos los sacerdots catalans.

Havém rebut un exemplar de las *Cansons pera Cant y Piano* que ab extraordinaria acullida ha publicat l' inspirat compositor don Francisco Alió.

Anunciarem ja, á son temps, la aparició de aquesta important obra, qual judici devém donar als nostres abonats en un dels pròxims números.

L' exemplar en qüestió lo remeterém, segons costums, á la Biblioteca del *Centre Catalá* d' aquesta població.

En un telégrama enviat á Barcelona per los possibilistas de Logronyo, *lo dia abans* de pronunciar son discurs lo senyor Castelar, hi trobém lo següent graciós retall "y desde luego *anticipamos* nuestra adhesión INCONDICIONAL y admiración sin límites, al elocuente discurso que *tendreis la dicha* de oír *mañana* de tan admirable orador,."

Y aquesta gent se diuhen *liberals* pera oferir lo mes repugnant *servilisme* á un ídol que té bon pico.

Y volen la república pera tenir Castelar algo més absolutista que qualsevol Rey.

¡Quína llògica!

Dimecres passat contragueren matrimoni en Barcelona lo distingit advocat don Jaume Cruells y Sellarés y la senyoreta Carme Folguera y Suarez, abdós fills d' aquesta ciutat.

Los hi desitjém entera felicitat.

En l' important Centre Catalá de Sant Sadurní de Noya, han obert pera la temporada d' hivern, classes de nit. A aquestas classes que dirigirán los professors de la població y fermes catalanistas senyors Paradedá y Fulleraachs, compendrán las assignaturas propias de la ensenyansa elemental y serán gratuïtas pera 'ls socis del Centre y pera 'ls individus de las familias que sigan majors de quinze anys. En lo mateix local se comensará un curs de llengua francesa.

Digna de gran elogi es la conducta del Centre Catalá de Sant Sadurní. Rebi la nostra enhorabona com també 'ls distingits professors que sacrifican las horas que sa fatigosa carrera destinada al descans al foment del catalanisme; puig fomentar lo catalanisme es instruhir als nostres germans de pàtria.

També ha visitat Barcelona pera veurer sa Exposició don Gaspar Nunyez de Arce,

l' autor de aquell discurs tan inconvenient que llensá desde la Presidencia del Ateneo de Madrid contra Catalunya y sa literatura y l' amor regional de sos fills.

Alguns socis del Ateneo de Barcelona, dignes de no ser catalans, volgueren cometre la imprudencia de dedicar en aquella associació una vetllada al senyor Nunyez de Arce; y ab tal motiu molts altres socis mes bons patriotas, protestaren, armantse una qüestió bastant seria que ha sigut ocasió de conversas en tota Catalunya sobre 'l Regionalisme.

Lo resultat es que la Junta Directiva del Ateneo barceloní, escoltantse mes als descasats que als bons catalans, acorda celebrar la vetllada y... 'l senyor Nunyez de Arce hagué de ser més prudent que ella llensantli la portella de un cotxe de 1.ª pels bigotis y entornantsen á Madrid pera no exposarse á un *fracás*.

Ho celebrém de veras. Los xascos pera qui 'ls mereixi.

Hem de fer constar que en la Junta del Ateneo, dos individuos votaren en contra de tan ridícul acort, los senyors don Joseph Pella y Forgas y don Pere Estassen.

Rebin aquets la nostra mes coral enhorabona.

A la solemne professó que 's celebra á Barcelona ab motiu de la coronació de la Santíssima Verge de la Mercé, hi assistí una numerosa Comissió de nostre Excm. Ajuntament.

Se nos ha dit per persona que 'ns mereix verdader crèdit, que 'l día primer del mes de Novembre pròxim se inaugurarà oficialment la red telefónica de nostra ciutat.

Novament felicitem á los senyors Brichs y Oliva per ser ells los que haurán dotat á Sabadell de tan gran millora.

Avuy deu posarse en escena en l' Teatro Principal la comedia en dos actes, *Robo en despoblado*, la sarsuela valenciana, *Qui fuig de Deu...* y la pessa en un acte *Toni Manena y Chuan de la Son*.

Per la tarde en 'l Teatro dels Camps de Recreo la sarsuela *La Comedianta Rufina*, la comedia *Al sá y al plá* y la pessa *La tea de la discordia*.

No visitarà aquesta ciutat, com s' havia dit, lo gefe dels possibilistas don Emili Castelar.

ANUNCI OFICIAL

CAIXA DE ESTALVIS DE SABADELL

Han ingressat fins aquesta fetxa 3,188 pessetas procedentas de 295 imposicions, essent 4 lo número de nous imponents.

S' han tornat 2,176 pessetas 34 céntims á demanda de 13 interessats.

Sabadell 21 de Octubre de 1888.—Lo Director accidental, *Joseph A. Planas*.

SECCIÓ DE ANUNCIS

APRENENT

Se 'n necessita un que desitji sé caixista y estiga al corrent de Gramática y lectura.

Informarán en la impremta d' aqueix periódich.

ANTONI RAVENTÓS**SERRALLER***Especialitat en cadenas pera rodas de engranatge
de totes mides***PREUS MODICHS***BARCELONA. — Olm, número 27. — BARCELONA***JOAN DAVIU (a) XIXINO**

Especialistas éll y sa muller en operar, tallar y extraurer ULLS DE POLL y en la curació radical de UNYEROS, ha trasladat son domicili al carrer de Sant Domingo, n.º 8, al costat de la casa *Camila*.

ENCUADERNACIONES BARATÍSSIMAS

Se fan de totes classes y preus, Ilustracions y Obras de luxo, Novelas, etc., etc. Los llibres se entregan á las 48 horas de encarregats.

CAPMANY, 18.—SABADELL**PERA 'LS MONTE-PIOS**

Papeletas de cobro á 7, 8 y 9 rals milé, segons la classe del paper. 400 Estats, 80 rals; 1,000 Reglaments á 16 páginas, 35, 40 y 50 pessetas, segons la classe del paper.

*Imprempta de J. Comas, Capmany, 18.—Sabadell***FESTA INAUGURAL****DEL CENTRE CATALÁ DE SABADELL**

Contenint tots los discursos y poesías que 's llegiren en la vetllada inaugural de dit Centre y los més importants del dinar que tingué lloch lo día 27 de Mars de 1887.

De venda en lo Centre de suscripcions de D. Llorens Lladó, carrer de Sant Pau, número 4, Sabadell.—Preu 1'50 pessetas.

FABRICA LA MES ANTIGA

DE

TOTA CALSE D'EYNAS DE TALL Y DE AGRICULTOR

Cuynas econòmiques de tots tamanyes y sistemes, baterías de ferro estanyat y de porcelana, pessas de ferro, fogons de tots tamanyes y de diferents classes, etc., etc.

També s' adoban cuynas vellas y demés accessoris.

GRAN DIPÓSIT DE CARBÓ DE S. JOAN Y DE COK

DE

GRAUPERA GERMANS

PEDREGAR, NÚMS. 15 Y 18.—SABADELL

ANTIGA CASA TARRAL-LA

VINICULTORS

SALVEU VOSTRES VINS AB L' US DE LA

CAROLINA N.º 1

I' únich producte vegetal que conserva y millora los VINS

De todas las preparacions semblants que se han inventat es la més segura y econòmica y la més antiga: sa fórmula està registrada en lo Ministeri de Foment ab Real Privilegi de Invenció y admesa en tots los Centros, Instituts y Academias Agrícolas, recomenada per tots los principals culliters no sols de Catalunya sinó de todas las comarcas vinícolas d' Espanya; no hi ha millor distintiu del bon gust é inteligencia de un entés enólech ó comerciant de vins que un pot de **CAROLINA N.º 1** en sa bodega.

LA CAROLINA n.º 2 regenera 'ls vins per agre's que sian

LA CAROLINA n.º 3 colora 'ls vins y no 's troba en cap esperiment
puig qu' es vegetal é inofensiu

Unich deposit: S. CAROL, Plassa Major, 32

CANSONS PERA PIANO Y CANT

ORIGINALS DE

FRANCISCO ALIÓ

ab ilustracions del mateix

Lo cuadern elegantment encuadernat se ven á Barcelona en los principals magatzéms de música y en las llibrerías de Duran y Borí, Lopez, Puig y Verdaguer.

PATRIA

Poesias de Mossen Jascinto Verdagner

*Ab un prólech de Mossen J. Collell***PREU: 3 PESSETAS**

Se ven á Barcelona en totas las llibrerías.

En Sabadell pot demanarse en lo Taller de Impremta y Encuadernacions de Joan Comas, Capmany, 18.

LLIBRE DE SONETS

DE

Joaquim Riera y Bertran**PREU: 1'50 PESSETAS**

Se ven á Barcelona en otas las llibrerías.

En Sabadell pot demanarse en lo Taller de Impremta y Encuadernacions de Joan Comas, Capmany, 18.

BIBLIOTECA ARTÍSTICA LITERARIA

DE

“L' ARCH DE SANT MARTÍ,,

Un tomo de 240 páginas que conté treballs en prosa de don Eduart Toda, don C. Bosch de la Trinxeria, don Frederich Mistral, don Joan Freixa y Cos, don Vicents de Ferrer, don J. Novellas de Molins, don J. Narcís Roca, don J. Cortils y Vieta, don A. de Bofarull, don Lluís B. Nadal, don E. Moliné y Brasés, don J. Rosselló, don A. Careta y Vidal, don Sebastià Farnés y don Joseph Pin y Soler.

Preu: 10 rals en rústica y 16 luxosament encuadernat.

Se ven á Barcelona y á Sant Martí de Provensals en totas las llibrerías. A Sabadell pot demanarse en lo Taller de Impremta y Encuadernacions de Joan Comas, Capmany, 18.

OBRA NOVA**J Á U M E****NOVELA CATALANA**

PER

JOSEPH PIN Y SOLER

Se ven á Barcelona en las llibrerías de Lopez, Verdagner, Puig y Durán y Bori, Magatzém de paper de Joan Almirall, Primpeesa, 16, y en la Administració de *La Renaixensa*, Xuclá, 13, baixos.

En Sabadell pot demanarse en lo Taller de Impremta y Encuadernacions de Joan Comas, Capmany, 18.

PREU: 4 PESSETAS

Impremta y Encuadernacions de Joan Comas, Capmany 18, Teléfono n.º 46.—SABADELL